

Fylkesmannen: Hemmelige gruppeledermøter er ulovlige

Kommunal Rapport 02.03.2018

Fylkesmannen i Telemark mener lukkede gruppeledermøter i Porsgrunn er ulovlige. – Da risikerer de å gjøre hele Kommune-Norge til lovbrøyttere, sier ordfører i Porsgrunn.

I desember 2016 klaget regionsavisen Varden inn Porsgrunn kommune til fylkesmannen, for at de holdt uformelle og lukkede møter med gruppelederne i bystyret. Fylkesmannen konkluderer nå med at forsamlingen er et folkevalgt organ, og at det dermed er snakk om møter som det skal innkalles til på normal måte.

Ordfører i Porsgrunn Robin Kåss (Ap) mener tolkningen er ekstremt streng, og at kommunene blir strengere behandlet enn sentrale myndigheter. Likevel vil han ikke ta kampen for de lukkede møtene

– Problemet med å fronte en slik sak er at det gir inntrykk av mindre åpenhet. Jeg tenker at Kommunaldepartementet, stortingspolitikere og KS kanskje bør tenke seg litt på hvordan de bør ha det, sier Kåss, og nevner følgende eksempler på hvorfor han mener at det blir stilt mindre harde krav til regjeringen:

– Stortinget har drøftet byggesprekk til hundrevis av millioner i lukkede møter. De har hemmelige møter i regjeringen, hemmelige regjeringsnotater, hemmelige komitébehandlinger og hemmelige møter i presidentskapet.

Kåss mener for strenge krav til offentlighet kan fungere mot sin hensikt, og føre til uryddighet. – Hvis vi må føre referat fra alle mulige uformelle sammenkomster, gjør vi dem viktigere enn de er. Jeg mener det skal være tydelig for innbyggerne hvor beslutningene blir tatt, sier han.

Informasjon er saksbehandling

I vurderingen viser Fylkesmannen til kommunelovens § 31-1: «Enhver har rett til å overvære møtene i folkevalgte organer». Dermed blir spørsmålet om forsamlingen som møtes er et folkevalgt organ, og om det i så fall er snakk om møter i lovens forstand.

Ifølge Fylkesmannen er svaret på begge spørsmålene ja.

I sitt tilsvarende svar til klagen nevner Kåss også votering, fraværsregler, folkevalgtreglement og bruk av replikk og taletid som eksempler på temaer som har blitt diskutert i møtene. Han forklarer også at han har brukt møtene til å informere «kommende saker som ikke er ferdig», og nevner ny E-18, Skagerak Energi og kommunereformen som eksempler.

Fylkesmannen mener det at møtene blir brukt til å gi informasjon er «det springende punkt», som gjør at innholdet må regnes som offentlig saksbehandling og at det dermed er snakk om møter i lovens forstand.

«Etter Fylkesmannens vurdering endres her møtenes karakter i lovens forstand. Sakene som ordfører nevner er viktige saker for lokaldemokratiet, og begrunnelsen for å diskutere saker i opplæringsøyemed bak lukkede dører vil etter vår mening ikke lenger kunne anvendes. Fylkesmannen bemerker at saksbehandling vil kunne skje selv om det formelt sett ikke fattes et vedtak, og orienteringer fra ordfører knyttet til konkrete saker må anses som en del av den kommunale saksbehandlingen».

De andre temaene som har blitt tatt opp i møtet er mindre problematiske, etter Fylkesmannens vurdering: «Det kan være gode grunner til å gjennomføre sammenkomster med andre formål enn saksbehandling, typisk opplæringsmessige formål. Det er heller ikke

meningen at reglene om saksbehandling skal være til hinder for bl. a politiske forhandlinger», skriver Fylkesmannen i vurderingen.

Uenig med kommuneadvokaten

I tilsvaret til klagen viser Robin Kåss til et avsnitt fra forslag til ny kommunelov (NOU 2016:4), som han og kommuneadvokaten i Porsgrunn mener tilsier at møtepraksisen er lovlig. Fylkesmannen tolker det samme avsnittet stikk motsatt, og mener det forklarer hvorfor møtene er ulovlige.

Kommuneadvokaten i Porsgrunn skriver at «samarbeidende politiske partier eller enkeltstående partier i kommunen» kan møtes for å drøfte saker før de skal opp i et folkevalgt organ, «uten at reglene om møteoffentlighet mv. kommer til anvendelse». Kommunelovutvalget skriver at det skal «ikke være adgang til å omgå møteoffentlighetsreglene ved at samtlige partier i organet avholder et felles gruppemøte eller gruppeledermøte før det formelle vedtaket treffes i et ordinært åpent møte».

Fylkesmannen i Telemark oppsummerer: «Etter vår vurdering må uttalelsen ses i lys av at utvalget uttaler seg om «samarbeidende politiske partier eller enkeltstående partier», ulikt i vår sak hvor grupperingen består av gruppeleder for alle partier, samt ordfører».

– Skaper uklarhet

Kåss mener Fylkesmannens tolkning får konsekvenser trolig ingen ønsker hvis man følger prinsippene som ligger til grunn konsekvent.

– Annethvert år har vi en middag i Oslo, og da diskuterer vi forskjellige saker rundt bordet. Er det et møte som det må annonseres?

Han tror ikke fylkesmannen eller andre som tolker loven på samme vis mener det, men hevder det blir konsekvensen av vedtakene.

– Ordføreren inviterer og de blir invitert fordi de er folkevalgte. Kriterium to er at man nevner en politisk sak. Sånn sett vil en middag falle inn, sier Kåss.

Han forteller at han fra nå i stedet kommer til å ta opp sakene i kommunestyret.

– Når det gjelder gruppeledermøtene er det ikke et problem. Vi kutter gruppeledermøtene, men jeg mener at for Kommune-Norge som helhet blir det skapt mye uklarhet om hva som er saksbehandling og hva som er et folkevalgt organ.

Mener offentlig innkalling blir uryddig

Ordføreren mener ikke at det er en løsning å ha gruppeledermøter med offentlig innkalling og referat, og at det vil skape uryddighet.

– Da får man enda et folkevalgt organ, men vi har mange råd og utvalg.

– *Hvorfor vil det bli mer uryddig hvis dere tar opp det samme som før, men holder møtene åpne og offentliggjør innkalling og referat i tråd med Kommuneloven?*

– Møtene har vært uformelle arenaer for blant annet tilbakemeldinger på møteledelse og reglement for møter, og jeg har informert de mindre partiene om saker jeg tror kommer. Det er vanskelig å gjenskape den uformelle dialogen.

– *Tror du folk vil være redde for å si det de mener, hvis slike møter blir holdt åpne?*

– Jeg tror ikke folk er redde, men det blir en annen setting. Hva slags myndighet skal de ha? Da måtte man vel lagd et sett vedtekter. Det er et helt uformelt forum, hvor de sitter rundt et bord og snakker om løst og fast.

Skien følger vedtaket

Ordfører i Porsgrunn Hedda Foss Five har også avholdt lukkede gruppeledermøter, og i Kommunal Rapport argumenterte hun for at strengere krav om innsyn kan gjøre folk redde for å engasjere seg politisk. I forklaringen hun holdt for kommunens kontrollutvalg viste hun til Vardens klage, og erklærte at hvis Porsgrunn felt, ville hun ikke lenger holde slike møter. I stedet kom hun til å ringe rundt til hver enkelt av gruppelederne, om sakene hun ellers ville tatt opp i plenum.

Kristine Foss i Norsk Presseforbund har tidligere kommentert møtene i Skien til Kommunal Rapport, og mener de er klart ulovlige. I den artikkelen redegjør hun nærmere for deler av det lovmessige grunnlaget som også Fylkesmannen viser til, med utgangspunkt i en tidligere vurdering fra Sivilombudsmannen angående en sak i Arendal. Denne vurderingen er også blant dem som blir lagt til grunn for saken i Porsgrunn.

I en epost til Kommunal Rapport svarer hun følgende på spørsmål om hvorvidt hun kommer til å gjøre som forespeilet: «Denne beslutningen gjelder jo praksisen i Porsgrunn, ikke i Skien. Men jeg finner ingen grunn til å bruke tid og ressurser på en liknende prosess knyttet til Skiens praksis, og kommer derfor til å bruke andre folkevalgte arenaer til å informere gruppelederne. Gruppeledermøtene vil derfor utgå».